

Новини Тернополя (/) > Наше минуле (/Nashe-mynule) > Мріяв стати місіонером, став етнологом

Карантин(<https://te.20minut.ua/tag/karantin.html>)

Ретро Тернопіль(<https://te.20minut.ua/tag/retro-ternopil.html>)

Мріяв стати місіонером, став етнологом

26 жовтня 2014 р. • Володимир МОРОЗ (/authors/wolodymyrmoroz@gmail.com)

0 0 350

f

▲ Тернопіль, будинок у мікрорайоні "Новий Світ", у якому зупинявся Володимир Гнатюк

Зі звичайних сільських хлопців у відомі і шановані науковці вибився Володимир Гнатюк - син дяка із села Велеснів, що у теперішньому Монастириському районі. Проте наука коштувала йому численних хронічних недуг, з якими довелося боротися ціле життя.

★ 5.0

Капітошка

★ 5.0

Соробан

★ 5.0

Оба-на

★ 4.9

Інтелектуал

TOP

Кращі центри розвитку дитини
за відгуками Тернополян

I через 88 років після смерті Володимира Гнатюка шанують на малій батьківщині - його ім'я носять гімназія у Бучачі та педуніверситет у Тернополі. У рідному селі вченого діє музей Гнатюка. Також в обласному центрі висить меморіальна дошка на його честь - на вулиці саме Володимира Гнатюка, що на Новому Світі.

«В цьому будинку під час приїзду до Тернополя в 1897-1906 рр. зупинявся український фольклорист та етнограф, громадський діяч, академік АН УРСР Володимир Михайлович Гнатюк (1871-1926)», - читаємо напис.

Але жив вчений аж ніяк не в нашому місті.

«Життєпис Володимира Гнатюка не складний. Уродився 9 квітня 1871 р. в селі Велесневі Бучацького повіту в дяківській сім'ї. Тут учився в народній школі, до гімназії вступив в Бучачі. По скінченню 4-ї класи хотів їхати на дальші студії до Риму, щоб опісля стати місіонарем. Це не вдалося й він знов пішов до гімназії, вже у Станиславові», - описував Володимир Дорошенко у газеті «Діло» від 10 жовтня 1926 року.

У гімназії студент почав збирати фольклор, а під час навчання у Львівському університеті, з 1894-го, багато мандрував Закарпаттям, Східною Словаччиною та Південною Угорщиною. Всюди у тих краях жили українці-русини. І всюди Гнатюк записував їхні пісні, казки, навіть анекdotи. У ті ж студентські роки юнак познайомився з Іваном Франком, Олександром Колессою та Михайлом Грушевським. І це знайомство вплинуло на все його життя.

«Університет скінчив у Львові й почав тут з учительської кар'єри. Та коли по році служби його захотіли перевести на провінцію, він, за радою академіка Грушевського, кинув державну службу і посвятився виключно науковій праці в Науковому Товаристві імені Шевченка», - подає Володимир Дорошенко.

І, як виявилося одразу, Грушевський не прогадав. Будучи вченим секретарем товариства, головою його Етнографічної комісії, секретарем філологічної секції НТШ та «Українсько-руської видавничої спілки», Гнатюк з головою поринув у роботу.

«Із 1899 по 1906 рр. Володимир Гнатюк працював відповідальним редактором Літературно-Наукового Вісника. У 30-ти томах він надрукував понад 30 статей, близько 200 рецензій та інших матеріалів, майже 30 перекладацьких праць. Як член редколегії «Етнографічного збірника» та «Матеріалів до української етнології» підготував і видав 58 томів етнографічних збірників. За період з 1902 по 1926 рр. вчений опублікував шість томів фольклорно-етнографічних матеріалів, у яких міститься 1088 творів фольклорної лірики та прози, 115 наукових розвідок», - подають автори книги «Визначні постаті Тернопілля».

Поміж виданнями українські народні казки, зібрані Гнатюком, визнані фахівцями найкращою підбірку звіриного епосу.

Результати працьовитості і жертовності Володимира Гнатюка - неймовірні, навіть для сучасних вчених за сучасних технологій. А втім, відчув наш земляк у протилежну сторону «медалі» своєї роботи.

«Етнографія й була мимовільною причиною його передчасної смерті. Під час своїх етнографічних екскурсій за Карпати, на мадярську Україну, серед недогід варварського мадярського режиму підірвав здоров'я і схопив сухоти, які вкінці прикували його до ліжка. Останніх кільканадцять літ Гнатюк провів у своїм кабінеті, нікуди через хворобу не виходячи. Тільки й всього, що виїздив літом у гори. Перед війною звичайно до Криворівні, а опісля - до Косова», - читаємо у згаданій статті в «Ділі».

Наслідки сухот посилювали недуги нирок, серця, астма. Лікарі, як згадували сучасники, вже списували Гнатюка, та його врятував добрий догляд і режим. Помер вчений 6 жовтня 1926-го - через два роки мають відзначати 90 річницю його смерті. Пам'ятником етнографу є не тільки його видання, а й «Тіні забутих предків» Михайла Коцюбинського і «Кам'яна душа» Гната Хоткевича. Бо ж саме наш земляк заохотив літераторів відпочивати у Криворівні. Без нього вказані твори б не з'явилися.

Працював етнограф до самої смерті. Водночас в Інтернеті ви не знайдете поки навіть дещицю того, що він зробив - треба їхати до бібліотек Львова або ж у Велеснів. В останній - навіть краще, бо ж музей Гнатюка вартий того, щоб його відвідати.

До слова, Володимир Гнатюк встановив ще один рекорд. Він переписувався аж з 800 людьми! Гнатюк встигав змістово спілкуватися з такою кількістю цікавих йому людей тоді, коли ще й радіо у наших краях було рідкістю.

«Тепер мур між нами ще вищий, і напевно ми вже не побачимося: самий паспорт коштує 300 крб., та й його одержати дуже важко. І коли це минеться, хто його знає. Хоча на багато речей ви дивитесь іншим, європейським оком, і Вам годі уявити, як воно справді є...» - це тільки один із листів, які наш земляк отримав всього за три місяці до своєї смерті від філолога Євгена Тимченка з Великої України.

0

Супер

0

Сміх

0

Жах

0

Ганьба

Прокоментуйте

[ретро \(/tag/retro.html\)](#)

Реклама

Коментарі

Введіть свій коментар

Опублікувати коментар

Найчастіше коментують

([Компенсація чи пакунок малюка? Що змінилося можуть отримати тернополянки і як це зробити? \(КАРТА\)](https://te.20minut.ua/11319323.html))

([Син має 200 000 балів, а з нагородами обділили! Мама випускника скаржиться на нечесне преміювання](https://te.20minut.ua/10421088.html)